

[Justitsministeren.]

har faaet Magten i disse Lande, eller fordi de ellers vilde blive behandlet paa en ganske anden Maade, end Statsborgere plejer at blive behandlet i vedkommende Lande. Naar det er saaledes, kan man godt tænke sig, at der er Lande, hvor man i Kraft af de tidligere gældende Regler om Asylret, i Kraft af Emigrantlovgivning eller Praksis, kan faa en Del Elementer ind, som ganske vist er fremmede Statsborgere, men som føler sig i højeste Grad knyttet til det Land, der giver dem Opholdstilladelse og maaske senere Arbejdstilladelse, og hvor de haaber engang at blive Statsborgere.

Naar Udviklingen er, som jeg her har skildret — og ingen vil kunne benægte, at det i de sidste Aar er gaaet den Vej —, er det maaske ikke netop det rette Tidspunkt til at tage en principiel Løsning af dette Problem op ud fra de folkeretligt i og for sig anbefalelsesværdige Betragtninger, som det ærede 2det Medlem for 2den Kreds har anlagt. Derfor har jeg villet sige disse Ord for at gøre opmærksom paa, at det er ikke teoretiske Folkeretslærere, som for Tiden har det store Ord; det er det praktiske Forhold mellem Landene og de mange underlige, forviklede Situationer, der paa Grund af de urolige Forhold i de forskellige Stater kan komme til at foreligge. Ogsaa af den Grund finder jeg, at man ikke bør tage saa haandfast paa det Spørgsmaal, som det ærede 2det Medlem for 2den Kreds gjorde.

Jeg vil altsaa støtte den højtærede Indenrigsminister, ikke alene paa Grund af hans egne Betragtninger, men ogsaa ud fra de Erfaringer, jeg netop som Justitsminister har gjort i de sidste Aar: at det er maaske ikke netop Øjeblikket, hvor man af principielle Grunde skal foretage Ændringer af den Karakter i den gældende Lovgivning.

Indenrigsministeren (*Bertel Dahlgaard*):

Man kan have forskellig Opfattelse af dette Spørgsmaal, men jeg tvivler dog en lille Smule om, at den, der senere læser min Tale om Spørgsmaalet igennem, vil kunne tage saa flot paa det som det ærede 2det Medlem for 2den Kreds (*Holger Andersen*), der overhovedet ikke fandt nogen Begrundelse deri. Det ærede Medlem kunde ogsaa kun blive paa sin Skanse ved faktisk fuldkommen at negligere Professor *Axel Møllers* Udtalelser om denne Sag. Saadan forholder det sig. Det ærede Medlem tyede til at sige, at selvfølgelig kan Staten, som af Professor *Axel Møller* udtalt, gøre det. (Afbrydelse af *Holger Andersen*), Nej, Sta-

ten kan ikke gøre det, hvis det er stridende mod den positive Folkeret. Folkeretslærere kan sige, at det bør være saadan, det er ikke det, det drejer sig om. Hovedsagen i den Anklage, det ærede Medlem rettede mod mig, er: Er det rigtigt, at det er stridende mod den positive Folkeret? Men selv om jeg gik ind paa det ærede Medlems Tankegang, kunde det ærede Medlem aldrig naa videre end til at sige, at det vilde være stridende mod Folkeretten, hvis Danmark nægtede at gaa med til Overenskomster om disse Forhold; det vilde være den yderste Konsekvens, det ærede Medlem kunde drage deraf. Noget saadant foreligger imidlertid ikke. Tværtimod, den danske Regering er rede til at slutte disse Traktater i egen og andres Interesse. Naar det er Tilfældet, vil det ærede Medlem ikke kunne fastholde sin Anskuelse. Han siger netop selv, at folkeretlige Traktater kun forpligter Staterne selv, ikke Statsborgerne.

Til Slut kun dette: jeg ønsker ikke paa nogen Maade at bestride Rigtigheden af det ærede Medlems Udtalelser om den historiske Oprindelse af denne Bestemmelse i den danske Værnepligtslov. Det er mest sandsynligt, at Bestemmelsen oprindelig bunder i den gamle, nu forladte Opfattelse af herboende Udlændinge som danske Undersaatter. Men uanset denne Oprindelse kan der foregaa en saadan Motivforskydning, at det, der nu er det afgørende for Spørgsmaalet om Opretholdelse eller ikke Opretholdelse af Bestemmelsen, er, at Opretholdelsen giver den mest effektive Sikkerhed for Gensidighed med Hensyn til Fritagelse for Værnepligt. Det kan det ærede Medlem ikke bestride, idet en Overenskomst sluttet mellem de paagældende Lande vil gælde, uanset at den nationale Lovgivning i det paagældende Land ændres, og først ophører at gælde, naar Overenskomsten enten udløber eller efter, at de i den fastsatte Regler er opsagt. Men hvis en saadan Overenskomst opsiges, følger det af den Bestemmelse, der nu findes i Loven, at det paagældende Land ved, at da træder eo ipso de paagældende Landes Statsborgeres Værnepligt i Danmark i Kraft.

Holger Andersen: I Anledning af den højtærede Justitsministers Intervention i denne Debat skal jeg kun bemærke, at det Spørgsmaal, den højtærede Minister dvælede ved, er noget, hvis Sammenhæng med de Realiteter, der drøftes her, jeg ikke kan se eller erkende. Den højtærede Minister drog Emigrantspørgsmaalet ind.